

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rauhan- ja konfliktintutkimuslaitoksesta annetun lain kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi rauhan- ja konfliktintutkimuslaitoksesta annettu laki. Tutkimuslaitoksen toiminta on tarkoitettu siirtää Tampereen yliopistoon ja sijoittaa yliopiston Yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitokseen.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 1994.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Rauhan- ja konfliktintutkimuslaitos on perustettu vuonna 1970 maassamme harjoitetun rauhan- ja konfliktintutkimuksen kehittymisen ja jatkuvuuden turvaamiseksi sekä koulutustoiminnan tehostamiseksi. Tutkimuslaitoksen toiminta perustuu siitä annettuun lakiin (45/70) ja asetukseen (1163/87). Tutkimuslaitos on hallinnollisesti suoraan opetusministeriön alainen valtion laitos. Sillä on valtioneuvoston kolmeksi vuodeksi kerrallaan asettama johtokunta. Vähintään puolet johtokunnan jäsenistä tulee olla tutkijoita. Rauhan- ja konfliktintutkimusta suorittavien laitosten ja maan eri korkeakoulujen tulee olla tasapuolisesti edustettuina johtokunnassa.

Tutkimuslaitos, jonka kotipaikka on Tampereen kaupunki, toimii vuokratiloissa. Tutkimuslaitoksessa on johtajan sopimuspalkkainen virka, kaksi erikoistutkijan ja kolme tutkimusassistentin virkaa sekä neljä muuta virkaa. Johtaja, erikoistutkijat ja tutkimusassistentit nimitetään määrääjäksi. Tutkimuslaitoksen määrärahat ovat kuluvan vuoden talousarvion mukaan yhteensä 2,99 miljoonaa markkaa.

Yli kahdenkymmenen toimintavuotensa aikana rauhan- ja konfliktintutkimuslaitos on harjoittanut tutkimusta monilla kansainvälisen politiikan kohdealueilla keskittyen erityisesti turvallisuuspolitiikkaan, varusteluun ja aseidenriisunnan tutkimukseen. Viime aikoina päätutkimusteema on ollut rauhanomaisen muutoksen politiikka. Tutkimuslaitoksen julkaisujen määrä on lähes 200. Laitoksella on kaksi suomenkielistä julkaisusarjaa sekä julkaisusarja Printer Publishers-kustantamossa.

Opetusministeriön aloitteesta Suomen Akatemia teetti kansainvälisillä asiantuntijoilla selvityksen rauhantutkimuksesta maassamme (Suomen Akatemian julkaisuja 2/90). Asiantuntijoiden mukaan rauhan- ja konfliktintutkimuslaitos tulisi muuttaa tutkimukseen keskittyväksi. Heidän mielestään rauhan- ja konfliktintutkimuslaitos tulisi säilyttää itsenäisenä, mutta lähempi koordinointi Tampereen yliopiston ja Suomen Akatemian kanssa olisi tarpeen.

Opetusministeriön asettama työryhmä, jonka tehtävänä oli laatia selvitys kansainvälisten suhteiden tutkimuksesta maassamme, ehdotti uuden monitieteisen kansainvälisten suhteiden tutkimuslaitoksen perustamista yhdistämällä

nykyinen ulkopolitiittinen instituutti, rauhan- ja konfliktintutkimuslaitos sekä Venäjän- ja Itä-Euroopan Instituutti (opetusministeriön työryhmien muistioita 1992:34).

Rauhan- ja konfliktintutkimuslaitoksen johdosta on työryhmän muistiosta antamassaan lausunnossa vastustanut ehdotusta. Se piti parhaana vaihtoehtona sijoittamista Tampereen yliopistoon, mikäli tutkimuslaitoksen liittäminen suurempaan yhteisöön katsotaan tarpeelliseksi.

Tampereen yliopisto on lausunnossaan katsonut, että tutkimuslaitoksen liittäminen Tampereen yliopiston yhteyteen tulee ottaa tarkemmin selvitetäväksi. Tampereen yliopisto ja rauhan- ja konfliktintutkimuslaitos ovat tehneetkin yksityiskohtaisen selvityksen.

Kansainvälisen tilanteen kehityksen vuoksi kansainvälisten suhteiden tutkimusta on tarpeen tehostaa ja koordinoita maassamme. Rauhan- ja konfliktintutkimuslaitos on pieni erillinen tutkimusyksikkö. Tampereen yliopistossa, jossa on Yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitos, harjoitetaan myös kansainvälisten suhteiden tutkimusta.

Tampereelle voidaan muodostaa riittävän suuri yksikkö siirtämällä rauhan- ja konfliktintutkimuslaitos Yhteiskuntatieteellisen tutkimuslaitoksen yksiköksi. Tämä parantaa mahdollisuuksia yhteistyöhön ja tuloksellisten tutkimushankkeiden toteuttamiseen.

Korkeakoululaitoksen rakenteellisen kehittämisen toimenpideohjelman mukaan, joka sisältyy valtioneuvoston 18 päivänä kesäkuuta 1993 tarkistamaan koulutuksen ja korkeakoulussa harjoitettavan tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan vuosille 1991—1996, rauhan- ja konfliktintutkimuslaitos liitetään Tampereen yliopistoon.

Ehdotuksessa ehdotetaan laki rauhan- ja konfliktintutkimuslaitoksesta kumottavaksi. Samalla kumoutuu lain nojalla annettu asetus rauhan- ja konfliktintutkimuslaitoksesta.

2. Esityksen vaikutukset

Rauhan- ja konfliktintutkimuslaitoksen lakkauttamisen seurauksena poistuu opetusministeriön hallinnonalalta itsenäinen valtion laitos. Tutkimuslaitoksen toiminta siirretään 1 päivästä elokuuta 1994 Tampereen yliopistoon ja sijoitetaan yliopiston erillisenä laitoksena toi-

mivaan Yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitokseen, johon on tarkoitus muodostaa tutkimustraditionsa säilyttävä tutkimusyksikkö rauhan- ja konfliktintutkimusta varten.

Rauhan- ja konfliktintutkimuslaitokselle on valtion vuoden 1993 talousarviossa varattu yhteensä 2,99 miljoonaa markkaa. Hallituksen esityksessä valtion talousarvioksi vuodelle 1994 tutkimuslaitokselle ehdotetaan myönnettäväksi määräraha seitsemän kuukauden osalta. Korkeakoulujen toimintamenoihin tarkoitettua määrärahan mitoituksessa on vastaavasti otettu huomioon, että tutkimuslaitoksen toiminta siirtyy Tampereen yliopistoon 1 päivästä elokuuta 1994.

Rauhan- ja konfliktintutkimuslaitoksen lakkauttamisen vuoksi laitoksen virat lakkautetaan. Vastaavasti Tampereen yliopistoon perustetaan uusia virkoja. Tutkimuslaitoksen henkilökunta voi näin ollen siirtyä suostumuksellaan yliopiston palvelukseen.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä opetusministeriössä rauhan- ja konfliktintutkimuslaitoksen ja Tampereen yliopiston tekemän selvityksen perusteella.

Esityksestä on saatu lausunnot Tampereen yliopistolta ja rauhan- ja konfliktintutkimuslaitokselta sekä sen henkilökunnalta.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä elokuuta 1994. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin kuten rauhan- ja konfliktintutkimuslaitoksen virkojen lakkauttamiseen ja vastaavasti virkojen perustamiseen Tampereen yliopistoon. Opetusministeriön tehtävänä on lakkauttaa tutkimuslaitoksen virat ja perustaa uudet virat yliopistoon. Näin perustetut virat saadaan ensimmäisen kerran täyttää julistamatta niitä haettaviksi.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

rauhan- ja konfliktintutkimuslaitoksesta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan rauhan- ja konfliktintutkimuslaitoksesta 23 päivänä tammikuuta 1970 annettu laki (45/70) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1994.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin. Opetusministeriö päättää tällöin rauhan- ja konfliktintutkimuslaitoksen virkojen lakkauttamisesta sekä virkojen perustamisesta vastaavasti Tampereen yliopistoon. Näin perustetut virat saadaan ensimmäisen kerran täyttää niitä haettavaksi julistamatta.

Helsingissä 24 päivänä syyskuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Opetusministeri *Riitta Uosukainen*

